

conseil pour l'élimination
du racisme
raad voor de uitbanning
van racisme
.brussels

ADVIES

Evaluatie van het Brussels Plan ter
bestrijding van racisme

&

Aanbevelingen voor de opstelling van
het Plan 2027-2030

Advies aangenomen door de RAAD op 7 juli 2026

Vooraf

De Brusselse Raad voor de uitbanning van racisme (hierna « de **Raad** ») heeft kennis genomen van **het eindrapport van de evaluatie van het Brussels Plan ter bestrijding van racisme (2023-2026)**, opgesteld door IDEA Consult en gestuurd door equal.brussels (hierna « het Plan »).

De **Raad** heeft deze evaluatie tevens besproken tijdens de plenaire vergaderingen van 9 juni 2026 en 18 juni 2026.

Op basis hiervan heeft de **Raad** een advies willen formuleren om de reikwijdte van deze evaluatie te beoordelen, de belangrijkste lessen met betrekking tot de uitvoering van het Plan te trekken en bij te dragen aan het lopende denkproces over de uitwerking van het Brussels Plan 2027-2030.

Dit advies neemt bepaalde lessen en aanbevelingen uit het evaluatierapport over en stelt mogelijke verbeteringen voor de toekomstige plannen ter bestrijding van racisme voor.

De **Raad**, waarvan de officiële oprichting overigens één van de acties van het Plan 2023-2026 was, wil ook benadrukken hoeveel belang hij hecht aan het bestaan van een specifiek actieplan, waarbij alle besturen in het kader van *mainstreaming* van de strijd tegen racisme worden gemobiliseerd.

Advies

1. Algemene beschouwingen

De uitgevoerde evaluatie van het Plan heeft betrekking op de administratieve uitvoering, op de organisatie en governancewijze ervan, evenals op de mate waarin de acties werden gerealiseerd. De **Raad** wil allereerst de kwaliteit van het verrichte werk, de nauwkeurigheid van de methodologische aanpak en de relevantie van de daarin opgenomen aanbevelingen benadrukken.

Allereerst stelt de **Raad** met genoegen vast dat een meerderheid van de subacties binnen de gestelde termijnen werd afgerond of momenteel wordt uitgevoerd, wat getuigt van een daadwerkelijke inzet van de betrokken overheidsactoren. Het rapport benadrukt tevens dat er aanzienlijke inspanningen werden geleverd op het gebied van interinstitutionele coördinatie, de ontwikkeling van nieuwe samenwerkingsverbanden en de geleidelijke integratie van de uitdagingen op het gebied van de bestrijding van racisme binnen de betrokken besturen. Deze positieve elementen zijn onmiskenbaar en vormen een bemoedigende basis waarop elk toekomstig plan zou moeten kunnen voortbouwen.

De **Raad** wil echter zijn teleurstelling uitspreken over het feit dat de evaluatie geen betrekking heeft op de impact van de maatregelen van het Plan op de betrokken personen, maar voornamelijk op de administratieve uitvoering ervan. Daardoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre het Plan heeft bijgedragen aan het terugdringen van discriminatie, het verbeteren van de toegang tot rechten of het versterken van het vertrouwen van de doelgroepen in de instellingen. Dit gebrek aan evaluatie van de concrete effecten beperkt de reikwijdte van de analyse en maakt het onmogelijk conclusies te trekken inzake de doeltreffendheid van het gevoerde beleid. De **Raad** neemt akte van de door het bestuur aangevoerde rechtvaardigingen, zoals de operationele moeilijkheden en de aanzienlijke budgettaire kosten die een dergelijke evaluatie met zich mee zou hebben gebracht voor equal.brussels, dat over beperkte middelen beschikt.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Uitvoering van de acties

De **Raad** geeft in het rapport aan dat de realisatie van de acties grotendeels afhangt van de inzet van de pilotbesturen, of zelfs van de individuele betrokkenheid van bepaalde ambtenaren, wat de duurzaamheid van de acties in gevaar brengt, bijvoorbeeld ingeval van personeelsverloop.

De **Raad** benadrukt tevens dat het ontbreken van duidelijk vastgestelde financiële middelen een belangrijke rem heeft gevormd op de uitvoering van bepaalde maatregelen, in het bijzonder deze die specifieke middelen vereisen of die op financieringsvoorzieningen berusten.

Daarnaast wil de **Raad** de aandacht vestigen op de opmerking in het rapport dat de aan het Plan gekoppelde monitoringindicatoren vaak onvoldoende nauwkeurig of operationeel lijken, wat hun bruikbaarheid bij de evaluatie van de voortgang en de relevantie van de acties beperkt. Deze methodologische tekortkoming vermindert het vermogen om het gevoerde beleid doeltreffend aan te sturen en de resultaten ervan te meten.

Tot slot benadrukt de **Raad** nogmaals dat de daadwerkelijke participatie van degenen die rechtstreeks door racisme worden getroffen, via de organen die hen vertegenwoordigen, nog steeds ontoereikend blijft, zowel bij de uitwerking als bij de uitvoering en de evaluatie van het Plan. Deze tekortkoming tast de relevantie en de legitimiteit van de ondernomen acties aan.

De **Raad** hecht veel waarde aan het behoud van een specifiek Plan ter bestrijding van racisme en vreest dat een toekomstig geïntegreerd plan inzake gelijke kansen deze kwestie zal verwateren tussen andere thema's, waardoor niet eens het bereikte minimum zou kunnen worden behouden. De specifieke kenmerken van de strijd tegen racisme zijn van fundamenteel belang. De **Raad** vreest dan ook dat een toekomstig geïntegreerd en niet-gedifferentieerd plan inzake gelijke kansen het *standstill*-beginsel niet zal naleven door de reikwijdte van de gevoerde acties tegen racisme uit het vorige plan niet te waarborgen.

In het kader van de voorbereiding van een toekomstig geïntegreerd plan inzake gelijke kansen wijst de **Raad** op het gevaar dat de specifieke uitdagingen in verband met racisme zouden verwateren. Hij benadrukt dat een geïntegreerde aanpak weliswaar kansen kan bieden op het vlak van samenhang en intersectionaliteit, maar zou leiden tot een verlies aan zichtbaarheid en een verzwakking van het antiracistische beleid.

Daarnaast vraagt de **Raad**, in het kader van de uitwerking van een interfederaal plan ter bestrijding van racisme, aan de gewestelijke regering om een daadkrachtig standpunt in te nemen dat, gelet op de diversiteit in het Brussels Gewest, zou leiden tot een ambitieuze dynamiek en een logica van verantwoordelijkheid, zowel op federaal niveau als op het niveau van de Gewesten.

2.2 Aanbevelingen voor het Plan 2027-2030

Volgens de **Raad** moet het Plan 2027-2030 rekening houden met de structurele dimensie van racisme, die verband houdt met machtsverhoudingen, historische dynamieken en institutionele mechanismen die blijvende ongelijkheden met zich meebrengen.

Wat betreft de inhoud van de maatregelen die in het volgende Plan moeten worden uitgevoerd, verwijst de **Raad** naar zijn advies aan het begin van de legislatuur 2024-2029¹, en wenst hij in het

¹ [A-2025-001-RACISME](#)

bijzonder de aandacht van de regering te vestigen op onze aanbevelingen, die niet in rangorde kunnen worden geplaatst of opgedeeld. De **Raad** is van oordeel dat zijn advies aan het begin van de legislatuur een solide basis vormt voor de opbouw van het toekomstige gewestelijke Plan en vooral voorstellen bevat waarmee actie kan worden ondernomen op het gebied van kwesties die niet op de agenda van het Plan 2023-2026 stonden, en waarin wordt opgeroepen om verder te gaan dan de ambitie daarvan.

De **Raad** blijft overigens ter beschikking van de regering om andere aanbevelingen te identificeren die in een actieplan zouden kunnen worden opgenomen, en om de contouren daarvan te verduidelijken.

De **Raad** beveelt aan om al bij het opstellen van de acties voor het volgende Plan een logica van evaluatie van de resultaten te integreren, aan de hand waarvan de doeltreffendheid van de geïmplementeerde openbare beleidsvoorzieningen kan worden gemeten. De **Raad** sluit zich overigens aan bij de aanbevelingen die IDEA Consult in diens evaluatierapport heeft geformuleerd, in het bijzonder deze die betrekking hebben op het **bestuur** van het Plan (*evaluatierapport IDEA Consult, PUNT 3 « Het bestuur en de interinstitutionele coördinatie versterken », aanbevelingen 7 tot en met 9, blz. 41-42*). Hij acht het noodzakelijk om **de verantwoordelijkheid voor de acties binnen de teams** van de betrokken besturen **transversaal te maken**, in plaats van deze op een beperkt aantal ambtenaren te laten berusten (*evaluatierapport IDEA Consult, afdeling 4.2.7 « Interne structuur en processen: een nog steeds kwetsbare integratie », blz. 35, en aanbeveling 12, blz. 43*). Hij benadrukt tevens de noodzaak om de maatregelen in een vroeger stadium beter uit te werken, in overleg met de besturen die belast zijn met de uitvoering ervan en met de sector op het terrein, om te voorkomen dat ze worden gezien als onderdeel van een opgelegd proces (« top-down ») dat losstaat van de operationele realiteit (*evaluatierapport IDEA Consult, afdeling 4.2.1, blz. 27-28, afdeling 4.2.6 « Het top-down-effect », blz. 34, en aanbeveling 4, blz. 40*).

De **Raad** benadrukt tevens de centrale rol van participatie en beveelt aan om de verenigingssector ten volle bij alle fasen van het Plan 2027-2030 te betrekken. De **Raad** toont zich in dit verband bereid om de regering te begeleiden bij het uitwerken van de maatregelen, en wel in een vroeg stadium van de uitwerking ervan.

De **Raad** herinnert in dit verband aan de stappen die werden ondernomen om de betrokken bevolkingsgroepen bij zijn werkzaamheden te betrekken, naar het voorbeeld van de betrokkenheid van vertegenwoordigers van de Roma en woonwagengewoners, en stelt voor deze aanpak te gelegener tijd in het kader van de uitwerking van het volgende Plan te herhalen. Hij stelt tevens voor om via het gewestelijk platform voor sociale integratie, waarin vertegenwoordigers van diverse in Brussel aanwezige gemeenschappen zijn verenigd, een uitnodiging te versturen om aan zijn werkzaamheden deel te nemen.

De **Raad** wenst dat het Plan 2027-2030 niet voorbij zou gaan aan de participatie van alle Brusselse besturen, vanuit een transversale benadering van de strijd tegen racisme in alle bevoegdheidsdomeinen. Bovendien is de **Raad** van mening dat het Plan 2027-2030 ook acties zou kunnen bevatten die worden aangestuurd door besturen die onder de bevoegdheid van de COCOF, de GGC of de VGC vallen. Een intraregionaal Plan zou inderdaad volkomen zinvol zijn, rekening houdend met de verdeling van de bevoegdheden op het grondgebied van het Gewest. Voorts moedigt de **Raad** de regering aan om dezelfde transversale aanpak toe te passen buiten het gewestelijke kader, daar waar de bevoegdheden van de federale overheid en de gemeenschappen een lokale impact hebben.

De **Raad** wil benadrukken dat begrotingsbeperkingen, hoewel er bij de programmering van het Plan rekening mee moet worden gehouden, niet mogen worden aangevoerd als reden om de ambitie van de doelstellingen op het gebied van de bestrijding van racisme naar beneden bij te stellen.

Tot slot dringt de **Raad** erop aan dat het specifieke karakter van de uitdaging van de strijd tegen racisme in het kader van een eventueel geïntegreerd plan behouden blijft. Een dergelijk plan is op zich geen probleem, mits dit specifieke karakter niet wordt verwaterd en er voortdurend waakzaam wordt gebleven, in overeenstemming met de ambities van de **Raad** en de door de sector geuite bezorgdheden. Hij is van mening dat het toespitsen op een beperkt aantal prioriteiten een positieve evolutie zou kunnen zijn, mits dit gepaard gaat met een versterkte ambitie en een op concrete resultaten gerichte opvolging. De **Raad** wil er bovendien op wijzen dat de aankondiging van een mogelijk geïntegreerd plan samenvalt met de begrotingsbeperkingen die momenteel binnen de besturen worden waargenomen, waardoor gevreesd wordt dat de middelen voor de bestrijding van racisme zullen worden teruggeschroefd.

*

* *